

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ САМОІЗОЛЯЦІЇ

Бухарєв В. В.

Радник Міністра внутрішніх справ України

Рєзнік О. М.

*д. ю. н., доцент, заступник директора з наукової роботи ННІ права
Сумського державного університету*

Упорядкування суспільних відносин різних галузей й інститутів права може здійснюватися за допомогою правового режиму – особливого порядку законодавчого регулювання діяльності суб'єктів права у різноманітних сферах суспільних відносин або на певних об'єктах, який складається з встановлення механізму забезпечення фактичної реалізації системи стимулів, нормативів, гарантій, заборон, зобов'язань, обмежень, а також їх виконання, застосування заходів примусу та притягнення винних до відповідальності [1, с. 71-72].

У зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби та введенням карантину, актуалізується питання розгляду правового режиму самоізоляції. Так, передумовою для введення карантину стало віднесення COVID-19 до особливо небезпечних інфекційних хвороб на підставі Наказу Міністерства охорони здоров'я від 25 лютого 2020 року № 521 «Про внесення зміни до Переліку особливо небезпечних, небезпечних інфекційних та паразитарних хвороб людини і носійства збудників цих хвороб».

Натомість безпосередньою підставою для введення карантину стала постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211, у якій законодавець визначає перелік осіб, які потребують самоізоляції. Зокрема, такими особами є:

1) особи, які мали контакт з хворим на COVID-19, крім осіб, які перебували у засобах індивідуального захисту у зв'язку з виконанням службових обов'язків;

2) особи, щодо яких є підозра на інфікування, або особи, які хворіють на COVID-19 та не потребують госпіталізації;

3) особи, які досягли 60-річного віку, крім осіб, які здійснюють заходи, пов'язані з недопущенням поширення COVID-19, забезпечують діяльність об'єктів критичної інфраструктури [2]. Вочевидь, до цього переліку відносяться особи, що належать до групи підвищеного ризику.

Щодо поняття самоізоляції, то відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» щодо запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) від 13 квітня 2020 року, самоізоляція – перебування особи щодо якої є обґрунтовані підстави про ризик інфікування або поширення нею інфекційної хвороби у визначеному нею місці (приміщенні) з метою

дотримання протиепідемічних заходів на основі особистого зобов'язання. Підстави та порядок обов'язкової самоізоляції визначаються урядом у рішенні про встановлення карантину [3].

При цьому строк самоізоляції визначає лікуючий лікар на підставі галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я, а працівники державних установ Міністерства охорони здоров'я епідеміологічного профілю визначають персональний перелік осіб, які потребують самоізоляції у зв'язку з контактом з хворим на COVID-19 та вносять інформацію до відповідних інформаційних систем [2].

Водночас постановою Головного державного санітарного лікаря України від 2 квітня 2020 року № 7 встановлено, що строк самоізоляції складає 14 днів з моменту перетину державного кордону для осіб, які здійснили перетин державного кордону до 31 березня 2020 року [4].

Стосовно гарантій для самоізолюваних осіб, то останнім на період перебування в самоізоляції видається листок непрацездатності, який оплачується в розмірах і порядку, встановлених законодавством для осіб, визнаних тимчасово непрацездатними внаслідок захворювання [3].

Режим самоізоляції передбачає певні зобов'язання для фізичних осіб, серед яких обов'язок постійно перебувати у визначеному місці самоізоляції, утримуватися від контакту з іншими особами, крім тих, з якими спільно проживають. Однак якщо такі особи (крім хворих на COVID-19) заявили про неможливість піклування про них іншими особами, їм дозволено відвідувати місця торгівлі продуктами харчування, засобами гігієни, лікарськими засобами, медичними виробами, які розміщені на відстані не більше ніж 2 кілометри від місця самоізоляції, за умови використання засобів індивідуального захисту, а також вигулювати домашніх тварин два рази на день.

Здійснення контролю за дотриманням режиму самоізоляції покладено на Національну поліцію, Національну гвардію, а також працівників державних установ Міністерства охорони здоров'я епідеміологічного профілю, уповноважених органами місцевого самоврядування посадових осіб. Разом з тим, ставиться під сумнів ефективність такого контролю за самоізолюваними особами.

У разі неможливості дотримання вимог самоізоляції чи їх порушення два і більше разів, відповідні особи підлягають обов'язковій госпіталізації до обсерваторів (ізоляторів) на 14-денний строк [2]. Зауважимо, що обов'язковій госпіталізації має передувати встановлення факту належності особи до категорій осіб, що потребують самоізоляції.

У той же час недотримання режиму самоізоляції, повідомлення неправдивих відомостей щодо місця самоізоляції особи чи засобів зв'язку з нею має негативні

юридичні наслідки для порушників. У такому випадку винна особа притягається до адміністративної відповідальності за ст. 44-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Кримінальна відповідальність за ст. 325 Кримінального кодексу України передбачена тоді, коли порушення вказаного режиму призвело до тяжких наслідків, зокрема смерті третіх осіб.

За даними прес-служби Міністерства внутрішніх справ, станом на 13 квітня 2020 року за порушення громадянами карантинних правил самоізоляції складено 357 адміністративних протоколів, у той час коли штрафи за порушення вимог самоізоляції сягають від 17000 грн. У даному випадку постає питання щодо пропорційності штрафів меті їх накладення та співмірності покарання з характером вчинених дій.

Підкреслимо, що відповідальність настає тоді, коли особа свідомо вчинила дії, що порушують режим самоізоляції, тобто в її діях був прямий умисел. Також, виходячи з аналізу судової практики, щоб притягнути особу до адміністративної відповідальності за порушення режиму самоізоляції, особа, якій призначено зобов'язання щодо самоізоляції, має бути внесена до відповідних інформаційних систем і визначена як така, що потребує самоізоляції (справа № 576/612/20) [5]. Однак якщо така особа підписала добровільну згоду про самоізоляцію та порушила її умови, вона визнається винною у вчиненні правопорушення за ст. 44-3 КупАП (справа № 587/591/20) [6; 9].

Аналіз вищезазначеного дозволяє зробити проміжний висновок, що правовий режим самоізоляції забезпечується шляхом обмеження основних прав і свобод людини (наприклад, обов'язкова госпіталізація передбачає обмеження права на свободу та особисту недоторканість, а обов'язок постійно перебувати у визначеному місці самоізоляції – обмеження права на свободу пересування). У такому випадку постає питання про виправданість таких обмежень.

Так, ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року гарантує кожному право на свободу та особисту недоторканість та передбачає, що запобігання поширенню інфекційних захворювань є підставою для позбавлення свободи. Але як свідчить аналіз практики Європейського суду з прав людини, обсяг будь-яких обмежень, накладених у відповідь на загрозу пандемії, буде визнаний необґрунтованим втручанням у права та свободи відповідно до Конвенції незалежно від того, чи є посилання на відступ від зобов'язань, чи ні – буде особливо залежати від конкретної ситуації в державі-члені, а також їх ступнею та тривалості [7]. Очевидно, що заборони й обмеження у рамках режиму самоізоляції порушують окремі права та свободи громадян. До того ж, серед науковців і практиків висловлюється думка, що суттєві обмеження прав і свобод людини і громадянина є неконституційними [8].

Не менш спірним видається питання щодо віднесення осіб, які досягли 60-річного віку, до переліку тих, що потребують самоізоляції. З одного боку, така норма містить ознаки дискримінації за віковою ознакою, адже Основний закон України передбачає, що не може бути привілеїв чи обмежень за будь-якими ознаками. З іншого боку, держава має перед громадянами України обов'язок захищати їх життя. Водночас на нашу думку, зазначені обмеження щодо осіб старше 60 років є не лише дискримінаційними, але й такими, що порушують гарантовану Конституцією України свободу пересування.

Таким чином, виходячи з викладеного, характерними ознаками режиму самоізоляції є:

- 1) вважається спеціальним тимчасовим правовим режимом;
- 2) застосовується для задоволення інтересів суспільства, тобто з метою дотримання протиепідемічних заходів і недопущення поширення коронавірусної хвороби;
- 3) поширюється на окремі категорії осіб;
- 4) ґрунтується на особистому зобов'язанні особи;
- 5) передбачає розширення контрольних повноважень працівників і посадових осіб органів влади та місцевого самоврядування;
- 6) містить обмеження конституційних прав і свобод громадян.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шамсумова Э. Ф. Правовые режимы (теоретический аспект): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Екатеринбург, 2001. 213 с.
2. Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF>.
3. Про внесення змін до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» щодо запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 13 квітня 2020 р. № 555-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-20>.
4. Про встановлення умов щодо режиму самоізоляції на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19): Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 2 квітня 2020 р. № 7. URL: <https://moz.gov.ua/golovnij-derzhavnij-sanitarnij-likar-ukraini>.
5. Постанова Глухівського міськрайонного суду Сумської області від 7 квітня 2020 р., судова справа № 576/612/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88660520> (дата звернення: 13.04.2020).
6. Постанова Сумського районного суду Сумської області від 30 березня 2020 р., судова

- справа № 587/591/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88540617> (дата звернення: 13.04.2020).
7. МакБрайд Дж. COVID-19 і Конвенція / пер. О. Дроздов, О. Дроздова. *Закон і Бізнес*. 2020. Вип. 13 (1467). URL: https://zib.com.ua/ua/142070-covid-19_i_konvenciya_u_yakiy_miri_borotba_z_koronavirusnoyu.html.
8. Суттєві обмеження прав і свобод людини і громадянина є неконституційними без введення надзвичайного стану. *Центр політико-правових реформ*: веб-сайт. 2020. URL: <https://pravo.org.ua/ua/news/20874326-suttevi-obmegeennya-prav-i-svobod-lyudini-i-gromadyanina-e-nekonstitutsiynimi-bez-vvedennya-nadzvichaynogo-stanu>.
9. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення. Станом на 3 лютого 2020 р. / за заг. ред. Д. В. Журавльова. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2020. 816 с.

ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ПОДАТКУ В СВІТЛІ ХРИСТІЯНСЬКОЇ РЕЛІГІЙНОЇ ТРАДИЦІЇ

Орлов О. Л.

Студент IV курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Старинський М. В.

д. ю. н., професор кафедри АГПФЕБ ННІ права

Сумського державного університету

Впродовж значного відрізка часу основною рушійною силою в Європі, включаючи Україну, виступала Церква. Саме її ставлення до того чи іншого питання мало вирішальне значення при обранні світською владою напрямків розвитку суспільства. Не оминула своєю увагою Церква і проблему оподаткування, виробивши власну податкову концепцію, яка втім декілька разів встигла змінитися кардинальним чином.

Процес розвитку християнської концепції податку можна дослідити з таких джерел, як книги Нового Завіту та окремі праці з теології.

Так, у Євангеліях від Матфея, Марка та Луки, згадується випадок, що свідчить про ставлення Христа до оподаткування: відповідаючи на питання фарисеїв та іродіан, чи слід давати податок кесарю, Христос вказав на зображення і напис на динарії, додавши: «Віддавайте кесареві кесарю, а Божіє Богу». В іншому випадку, як свідчить Матфей, коли збирачі срібних дідрахм, що становили особливу данину на столичний Храм, запитали апостола Петра, чи має Ісус намір сплатити дідрахму, Ісус зробив висновок, що податі повинні сплачувати сторонні, але одночасно наказав Петру заплатити знайдені